

4 μυθιστόρημα

Βιβλιοδρόμιο

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ 16-17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2024

ΓΡΑΦΕΙ Η ΧΡΥΣΑ
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο αμερικανός συγγραφέας Πολ Οστερ (1947-2024) εμφανίστηκε στα γράμματα το 1982, όταν εκδόθηκε το αυτοβιογραφικό του πεζογράφημα με τον τίτλο *Η επινόηση της μοναξιάς*, ενώ η «Τριλογία της Νέας Υόρκης» που ακολούθησε – *Γυάλινη πόλη* 1985, *Φαντάσματα* 1986 και *Το κλειδωμένο δωμάτιο*, 1986 –, έχοντας μεταμοντέρνα στοιχεία καλά συνδυασμένα με την ιστορία μυστηρίου, τον καθιέρωσε ως έναν από τους σημαντικότερους συγγραφείς της εποχής του.

Το δέκατο όγδοο μυθιστόρημά του, που κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του 2023, λίγους μήνες πριν από τον θάνατό του, έχει ως τίτλο το επώνυμο του πρωταγωνιστή της ιστορίας του, του Σάι Μπαουμγκάρτνερ, εβδομήντα ενός ετών, καθηγητή Φιλοσοφίας στο Πρίνστον, ο οποίος ασχολείται με το έργο του Σέρρεν Κίρκεγκορ και προετοιμάζεται για τη συνταξιοδότησή του.

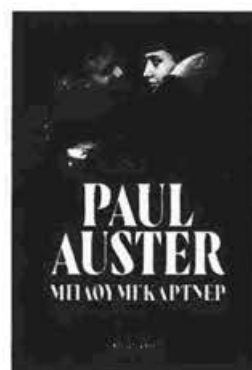
Η ιστορία ξεκινάει όταν κάποιο πρωινό ο ήρωας κατεβαίνει από το γραφείο του στο καθιστικό για να λάβει ένα βιβλίο που θα του χρειαζόταν για να συμπληρώσει το παράθεμα που είχε αφήσει ανολοκλήρωτο στη μελέτη του. Στο μεταξύ θυμάται ότι θα έπρεπε εκείνη την ώρα να τηλεφωνήσει στην αδερφή του, ενώ μια έντονη δυσάρεστη μυρωδιά που προέρχεται από την κουζίνα τον κάνει να συνειδητοποιήσει ότι καίγεται η μικρή αλουμινένια κατσαρόλα που είχε χρησιμοποιηθεί για να βράσει τα αβγά του πρωινού του. Αυτό το περιστατικό τον ωθεί να βυθιστεί στις αναμνήσεις του, σε σημαντικές αλλά και ασήμαντες στιγμές της καθημερινότητάς του, οι οποίες αποκτούν ιδιαίτερη σημασία, όμως, εκείνη τη δεδομένη χρονική στιγμή. Η παλιά αλουμινένια κατσαρόλα φέρνει στον νου του την ημέρα που συνάντησε για πρώτη φορά, το 1968, τη γυναίκα του, ο θάνατος της οποίας τον στοιχειώνει εδώ και εννέα χρόνια, από την ημέρα που πνίγηκε στη θάλασσα, αλλά και άλλες στιγμές από την κοινή τους ζωή, όπως και περιστατικά από την παιδική του ηλικία, από την οικογένεια του πατέρα και της μητέρας του. Συστίνει, μολονότι η προσοχή του διασπάται συνεχώς, το παρελθόν όχι μόνο το δικό του αλλά και των άλλων, εκείνων που είχαν εμπλακεί στη ζωή του και είχαν καθορίσει τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του. Μάλιστα γίνεται εκτενής αναφορά στη μητέρα του, τη Ρουθ Οστερ, η οποία φέρει το επώνυμο του συγγραφέα, ένα σύμβολο ή ένα παιχνίδι που υιοθετείται για να συνδεθεί η μυθολογία με την πραγματικότητα ή με τα θαύσματά της.

Οι σημειώσεις και τα ποιήματα της γυναίκας του, της Άννας, συνιστούν μια άλλη αφήγηση στον κύριο αφηγηματικό κορμό και φωτίζουν τον χαρακτήρα της, τις άγνωστες και σκοτεινές πλευρές της, τη δική της οπτική γωνία, ενώ η απουσία της αντί να φέρει τη λήθη παρακινεί τον Σάι Μπαουμγκάρτνερ να κρατήσει ζωντανή την εικόνα της με διάφορα τρικ, όπως το να διαβάσει τις αναμνήσεις της για να νιώσει ότι ακούει τη φωνή της, να γράφει στην παλιά γραφομηχανή της ή να τακτοποιεί τα ρούχα της στα συρτάρια. Οι μακροσκε-

λείς διάλογοι, είτε έχουν σχέση με το παρόν είτε με το παρελθόν, είναι τότε σε πρώτο πρόσωπο, τότε σε τρίτο.

Η οριστική απουσία της γυναίκας του και ο πόνος που προκλήθηκε από τον πνιγμό της τον παρακινεί να ασχοληθεί με το θέμα «Το σύνδρομο του μέλους φαντάσματος» συσχετίζοντας τον θάνατο του αγαπημένου προσώπου με τον ακρωτηριασμό ενός μέλους του σώματος. Προηγουμένως, όμως, έχει ήδη αναρωτηθεί για ποιον λόγο συνέβη στον ίδιο αυτό το ακραίο γεγονός, αν και έχει έτοιμη την απάντηση: «Γιατί σ' εμένα; Γιατί όχι σ' εμένα; Οι άνθρωποι πεθαίνουν. Πεθαίνουν νέοι, πεθαίνουν γέροι και πεθαίνουν στα πενήντα οκτώ. Μου λείπει, αυτό είν' όλο. Ήταν ο μόνος άνθρωπος στον κόσμο που αγάπησα ποτέ και τώρα πρέπει να βρω έναν τρόπο να συνεχίσω να ζω χωρίς αυτήν...» (σ. 43).

Στην προσπάθειά του να συνεχίσει να «ζει χωρίς την παρουσία της», διατηρεί το γραφείο της καθαρό και σε απόλυτη τάξη, με τα πράγματά της να παραμένουν στην ίδια θέση όπως τα είχε τοποθετήσει εκείνη, επιδιώκοντας κατ' αυτόν τον τρόπο να κρατήσει ζωντανή την εικόνα, να την καταστήσει μέλος της καθημερινότητάς του και ας γνωρίζει ότι ο θάνατος είναι τελεσίδικος. Το στυλό στο γραφείο συγκρατείται από έναν σβόλο μπετόν από το Τείχος του Βερολίνου και από έναν απολιθωμένο αμμονίτη ηλικίας πάνω από ένα εκατομμύριο χρόνων. Προσέχει και θυμάται διάφορα πράγματα και καταστάσεις, άλλοτε σημαντικά και άλλοτε ασήμαντα, με τη μνήμη του να συγκρατεί δύο στοιχεία αμελητέα, τα οποία ωστόσο συμβολίζουν το πέρασμα του χρόνου και τη διατήρηση δύο υλικών πραγμάτων όταν τα ανθρώπινα φθείρονται και

Paul Auster
ΜΠΑΟΥΜΓΚΑΡΤΝΕΡ

Μτφ. Ιωάννα Ηλιάδη
Εκδ. Μεταίχμιο 2024,
σελ. 256
Τιμή 17,70 ευρώ

εξαφανίζονται (σ. 73), ενώνονται με το μεγάλο τίποτα. Είναι χαρακτηριστική η σκηνή που περιγράφεται και κατά την οποία, σαν σε όνειρο, ακούει τη φωνή της γυναίκας του στο κομμένο τηλεφώνό της να του επισημαίνει ότι μετά τον θάνατο το άτομο εισέρχεται στο «Απέραντο πουθενά, σ' έναν μαύρο χώρο όπου τίποτα δεν είναι ορατό, σε ένα άπχο κενό μηδενικότητας, στη λήθη της ανυπαρξίας...» (σ. 77).

Πρόκειται για ένα συμπυκνωμένο μυθιστόρημα, από τα καλύτερα του συγγραφέα, με σύντομες αφηγήσεις μέσα στη μεγάλη αφήγηση, το οποίο έχει να κάνει με την απώλεια, την οδύνη που προκαλεί ο θάνατος, τη δύναμη της επιλεκτικής μνήμης που ακόμα κι αυτή έχει ημερομηνία λήξης, αλλά και τη συνειδητοποίηση ότι το αμετάκλητο πέρασμα του χρόνου καθώς και τα γηρατειά φέρνουν το άτομο κοντά στο οριστικό

ΕΡΑΤΟΣ ΑΒΑΡΕΣ

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο
Ημερομηνία: Σάββατο, 16-11-2024
Σελίδα: 4,5 (2 από 2)
Μέγεθος: 1180 cm²
Μέση κυκλοφορία: 32140
Επικοινωνία εντύπου: 210 7547000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

: ΒΙΒΛΙΟΔΡΟΜΙΟ

**Ο αμερικανός
συγγραφέας
Πολ Οστερ ποζάρει
το 2006 δίπλα σε
ένα γλυπτό του
ισπανού καλλιτέχνη
Εντουάρντο
Ουρκούλο στην
πανεπιστημιούπολη
των σχολών
Ανθρωπιστικών
Σπουδών
του Πανεπιστημίου
του Οβιέδο
στην Ισπανία**

τέλος, ότι όσο και αν αυτό προσπαθεί ή επιθυμεί να δημιουργήσει σχέσεις ή να παραμείνει στο κέντρο της ζωής, μετατρέπεται εντέλει σε παρατηρητή του εαυτού του και των άλλων.

Το τέλος του μυθιστορήματος παραμένει ανοιχτό και αβέβαιο όσο αβέβαιη και αστάθμητη είναι η ίδια η ζωή, καθώς δεν γίνεται σαφές αν η σχέση του με μια νεότερή του γυναίκα θα συνεχίσει να υπάρχει μετά την άρνησή της να τον παντρευτεί, ή ποια είναι η κατάληξη της συνεργασίας του με μια νεαρή ερευνήτρια που πρόκειται να έρθει στο σπίτι του για να μελετήσει τα έργα της γυναίκας του. Αραγε μπορεί να είναι ουσιαστικά αναζωογονητική η επαφή ενός ηλικιωμένου με νεότερα άτομα ή απλώς αυτή δημιουργεί μια επίπλαστη ικανοποίηση και παροδική ευτυχία, που δεν είναι παρά το αποτέλεσμα των φαντασιώσεών του και των αναγκών του;